

Vlaams
Parlement

vergadering **C246 – LEE33**
zittingsjaar 2010-2011

Handelingen

Commissievergadering

Commissie voor Leefmilieu, Natuur, Ruimtelijke Ordening
en Onroerend Erfgoed

van 24 mei 2011

INHOUD

Vraag om uitleg van de heer Lode Ceyskens tot mevrouw Joke Schauvliege, Vlaams minister van Leefmilieu, Natuur en Cultuur, over de terugkeer van het oerrund - 2118 (2010-2011)	3
Vraag om uitleg van mevrouw Marleen Van den Eynde tot mevrouw Joke Schauvliege, Vlaams minister van Leefmilieu, Natuur en Cultuur, over een nieuw project voor oude stortplaatsen - 2119 (2010-2011)	5
Vraag om uitleg van mevrouw Marleen Van den Eynde tot mevrouw Joke Schauvliege, Vlaams minister van Leefmilieu, Natuur en Cultuur, over het afvalbeleid in Vlaanderen en het laattijdig omzetten van de Europese kaderrichtlijn Afvalstoffen - 2142 (2010-2011)	9
Vraag om uitleg van mevrouw Marleen Van den Eynde tot mevrouw Joke Schauvliege, Vlaams minister van Leefmilieu, Natuur en Cultuur, over de veiligheid omtrent het gebruik van gsm's en draadloze internetverbindingen in openbare omgevingen - 2150 (2010-2011)	
Vraag om uitleg van de heer Hermes Sanctorum tot mevrouw Joke Schauvliege, Vlaams minister van Leefmilieu, Natuur en Cultuur, over de toepassing van het voorzorgsbeginsel bij gsm-gebruik en draadloos internet - 2168 (2010-2011)	14
Vraag om uitleg van de heer Karlos Callens tot mevrouw Joke Schauvliege, Vlaams minister van Leefmilieu, Natuur en Cultuur, over de procesfactorenstudie en de normen voor nitraatresidu - 2184 (2010-2011)	18
Vraag om uitleg van de heer Wilfried Vandaele tot mevrouw Joke Schauvliege, Vlaams minister van Leefmilieu, Natuur en Cultuur, over de kwaliteit van de Vlaamse bossen - 2196 (2010-2011)	22
Vraag om uitleg van mevrouw Marleen Van den Eynde tot mevrouw Joke Schauvliege, Vlaams minister van Leefmilieu, Natuur en Cultuur, over het onvoldoende uitvoeren van controles op de aanvaardingsplicht van frituurvet en de gevolgen daarvan - 2205 (2010-2011)	24

■

Voorzitter: de heer Bart Martens

Vraag om uitleg van de heer Lode Ceyskens tot mevrouw Joke Schauvliege, Vlaams minister van Leefmilieu, Natuur en Cultuur, over de terugkeer van het oerrund - 2118 (2010-2011)

De voorzitter: De heer Ceyskens heeft het woord.

De heer Lode Ceyskens: Minister, misschien is mijn vraag om uitleg niet de meest politiek zwaarwichtige vraag, maar het is toch een bekommernis die ik aan u wil voorleggen. De vraag is gebaseerd op een artikel dat ik las op 11 mei 2011 en dat gewag maakt van de terugkeer van het uitgestorven oerrund. Twee Nederlandse natuurverenigingen – Stichting Taurus en ARK Natuurontwikkeling – kijken uit naar de terugkeer van het oerrund. Ik zal dit even nader toelichten.

Op dit moment is een terugfokprogramma bezig dat het oerrund opnieuw tot leven wil wekken via DNA-onderzoek. De bedoeling is dat er in 2015 ongeveer honderd oerdieren zijn. Het laatste oerrund stierf 400 jaar geleden uit. Ik zal u de technische uitleg besparen. De bedoeling is om de ouders van dit nieuwe oerrund dit najaar uit te zetten in het Kempen-Broek, dat zowat de kraamkamer moet worden van het oerrund.

Ik heb persoonlijk niets tegen het oerrund, ik heb ook niets tegen het terugfokprogramma. Waar er ooit inspanningen zijn gebeurd om landbouwerfgoed in stand te houden – van recente rassen die verdwenen zijn –, zou men de gebruikte methodes zelfs aanwenden om verdwenen landbouwerfgoed te reconstrueren. Daar heb ik allemaal geen probleem mee. Maar op het einde van het artikel begint men dan wel te dromen en denken sommige verenigingen na over het oerrund dat rondzwerft in grote Europese natuurgebieden. Hiervoor zou Vlaanderen niet meteen in aanmerking komen, dacht ik, maar er wordt met naam en toenaam gesproken over Kempen-Broek. Daar zou dat dier kunnen rondzwerfen en ingang vinden in Vlaanderen.

Ik weet niet of dit een vervolgverhaal is van een vroeger project met edelherten, maar ik heb na het lezen van het artikel nog eens naar de datum gekeken. Het was inderdaad de krant van 11 mei, en niet die van 1 april.

Uit het terugfokprogramma kunnen best zaken komen die op de een of andere manier dienstig kunnen zijn, maar bij het feit dat men erover denkt dit dier vrij te laten rondzwerfen in natuurgebieden die helemaal niet zo groot zijn, vraag ik me af wie aan het dolen is, het oerrund of de mensen die daarover nadenken.

In het debat dat we hier hebben gevoerd over de jacht en de everzwijnen, kwam de verkeersveiligheid aan bod. Ook eventuele schade aan landbouwgewassen of het toegankelijker maken van natuurgebieden kwamen daarbij aan bod. Minister, u hebt me een mooie foto bezorgd, waarvoor dank. Ik zal die bewaren. Ik kan me indenken wat een toevallige confrontatie tussen een wandelaar en zo'n dier met zich mee kan brengen.

Bij dit soort dagdromerij heb ik ernstige bedenkingen. Minister, wat is uw standpunt ten opzichte van het feit dat een uitgestorven diersoort op een artificiële wijze terug in de natuur wordt geplaatst? Ik verwijs uitdrukkelijk naar alle debatten over groot wild die we hier hebben gehad, en waarbij de vraag de kop opsteekt of ze door de mensen zijn uitgezet, of ze daar op een natuurlijke wijze zijn terechtgekomen. Ik ga ervan uit dat iedereen daar bedenkingen bij heeft.

Minister, bent u reeds op de hoogte van de plannen om deze dieren ook in de Vlaamse natuurgebieden vrij te laten rondlopen? Bent u het met mij eens dat de intrede niet opportuun is? Bent u desgevallend van plan uw Nederlandse collega te contacteren om dit probleem aan te kaarten?

De voorzitter: De heer De Meyer heeft het woord.

De heer Jos De Meyer: Voorzitter, minister, collega's, landbouwerfgoed is belangrijk, en heeft zowel onroerende als roerende elementen. Een ervan is ongetwijfeld landbouwdieren. We hebben enkele originele rassen. Ik heb daar in de vorige legislatuur over gesproken. Inzake fauna en flora pleiten we voor inheemse rassen, zeker de natuurverenigingen doen dat.

Welnu, sta mij toe dat ik eenzelfde pleidooi houd voor de veerassen die men uitzet. Men moet in Vlaanderen geen gebruikmaken van het experiment waar mijn collega naar verwijst en evenmin van de Gallowaykoeien. Men moet, liefst in overleg met de specifieke vereniging die daarvoor bestaat, uitzoeken welke recent bijna verdwenen Vlaamse originele rassen er nog zijn, bijvoorbeeld het Oost-Vlaams tweeledig ras, het West-Vlaams of het Kempens. Zo zijn er heel wat rassen die men best zou kunnen inzetten in natuurgebieden en op andere plaatsen. Bovendien zijn deze dieren hier gefokt en voldoen ze perfect aan de klimatologische omstandigheden.

Minister, ik pleit er dus voor dat u dat doet, liefst in overleg met de bestaande verenigingen.

De voorzitter: Minister Schauvliege heeft het woord.

Minister Joke Schauvliege: Mijnheer Ceyskens, ik heb u inderdaad een foto bezorgd van het oerrund. Het was mij ook niet bekend. U kunt die foto misschien doorgeven aan de collega's. U ziet dat het wat lijkt op een aantal dieren die nu al in natuurgebieden worden ingezet, zoals het Heckrund en de Ecolander, die ook worden aangeprezen door de Stichting Taurus en ARK Natuurontwikkeling.

In België worden runderen in natuurterreinen beschouwd als gehouden dieren, dat wil zeggen dat de dieren net als andere runderen verplicht geïdentificeerd en geregistreerd moeten zijn. Het Agentschap voor Natuur en Bos zet al enige jaren Heckrunderen in bij het beheer van de Ronde Put te Postel, Antwerpen, en het Noordelijk Eiland te Bornem. Natuurpunt zet de dieren in bij het beheer van de Kevie te Tongeren. Heckrunderen zijn volgens sommigen een uiterlijke reconstructie van het uitgestorven oerrund. Het Heckrund is een gedomesticeerd runderras. Er is ook particulier bezit van deze dieren in België. De dieren worden alleen ingezet in ruimtelijk begrensde gebieden, dat wil zeggen in terreinen waar een raster omheen staat zodat de dieren binnen die gebieden blijven.

Tot nog toe is het recente terugkweekras waarover u een vraag stelt, nog niet ingezet voor het natuurbeheer in Vlaanderen.

Noch bij de terreinbeherende verenigingen, noch bij het Agentschap voor Natuur en Bos bestaan concrete plannen voor het uitzetten van een oerrund of een op oerrund gelijkend dier in de vrije natuur. Ik ben dus absoluut niet op de hoogte van zulke plannen. Het lijkt mij ook geen realistische situatie voor het dichtbevolkte Vlaanderen om runderen los te laten lopen buiten omheinde gebieden.

Bij elke introductie moet men zich kunnen baseren op degelijk en gericht wetenschappelijk onderzoek. Voor zover bekend bij het Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek is er nog geen onderzoek gebeurd naar de re- of herintroductie van deze oerrunderen. Wat we wel weten, is dat het oerrund in de eerste plaats een grazer was, meer dan het edelhert en het wild zwijn. Daarom zou het dier voornamelijk grasland nodig hebben om zich te voeden. De totale oppervlakte van het gebied Stamprooierbroek of Groot Broek in Limburg is 1353 hectare. 82 procent daarvan is bos. Met andere woorden, er zal vermoedelijk te weinig open ruimte zijn in dat gebied om geschikt te zijn als biotoop voor het oerrund. Voor het project 'introductie oerrund' ontbreekt op dit ogenblik de noodzakelijke wetenschappelijke basisinformatie om dat ook effectief te introduceren.

Als het zogenaamde oerrund in Vlaanderen geïntroduceerd zou worden, dan kan dat alleen onder totaal gecontroleerde omstandigheden, dat wil zeggen binnen afgerasterde gebieden waar voldoende toezicht gegarandeerd is. Als de soort in het kader van natuurbeheer zou worden ingezet, moet eerst worden aangetoond wat de meerwaarde is ten opzichte van de al

aanwezige grazers. Wijzelf noch de wetenschappers beschikken op dit ogenblik over de noodzakelijke informatie om daar een antwoord op te geven.

Indien er concrete plannen zouden bestaan om het zogenaamde oerrund of andere rassen buiten omheinde gebieden los te laten, zal ik of zullen mijn diensten dat tijdig met mijn Nederlandse collega overleggen of de in Nederland bevoegde diensten daarop aanspreken.

Mijnheer De Meyer, uw vraag is terecht. Ik denk dat er al heel wat goede experimenten zijn. Ik was onlangs in Oudenaarde, waar ook zo'n experiment loopt met een echt oud Vlaams ras dat eigenlijk met uitsterven bedreigd was. Men heeft die dieren daar specifiek uitgezet in een natuurgebied. Dat heeft tot goede resultaten geleid. De dieren krijgen zo opnieuw een kans. Ik vind uw opmerking dus volledig terecht.

De voorzitter: De heer Ceyskens heeft het woord.

De heer Lode Ceyskens: Minister, ik dank u voor uw antwoord. Ik noteer tot mijn grote tevredenheid dat uw uitgangspunt is dat ook oerrunderen geregistreerd dienen te zijn en zich in Vlaanderen minstens in omheind gebied dienen te bevinden.

Ik zou toch willen vragen om te polsen of er in Nederland intentie is. Als men daar een andere strategie wil volgen, kan dat moeilijkheden opleveren. Die dieren merken het natuurlijk niet wanneer ze een grensmaal voorbij komen. Ik weet dat bij een gelijksoortig project met edelherten er enkele soorten de grens waren overgestoken. Brengt u ons op de hoogte wanneer u contact hebt gehad met de bevoegde Nederlandse instanties?

U had het over het begrazen in natuurgebieden. De heer De Meyer zei al dat we voor bomen inheemse soorten gebruiken en voor begrazingsprojecten uitheemse soorten. Ik stel vast dat er ondertussen enkele projecten, onder andere ook door het Agentschap voor Natuur en Bos, opgestart zijn met de betrokken landbouwers. Dan gaat het over begrazing ofwel door runderen, hoewel ik begrijp dat dat moeilijk is, ofwel door schapen. Dat kan ook een belangrijke diversificatie geven in de landbouwsector. Het kan een wisselwerking met zich meebrengen waar beide sectoren alleen maar bij te winnen hebben, als ik kijk naar de Galloways die worden uitgezet door particulieren, die ze dan niet gevangen krijgen als het nodig is en waarbij men op allerlei praktische problemen stuit omwille van het feit dat men als particulier niet geëquipeerd is om die dieren te onderhouden en te beheren. Als nog meer dergelijke initiatieven kunnen worden genomen in de toekomst, dan zult u in mij een medestander vinden.

De voorzitter: Minister Schauvliege heeft het woord.

Minister Joke Schauvliege: We zullen contact opnemen met Nederland om nog eens duidelijk te bekijken wat de plannen daar zijn. In elk overleg met het Agentschap voor Natuur en Bos neem ik mee om daar aandacht voor te hebben.

De voorzitter: Het lijkt wel Jurassic Park.

Het incident is gesloten.

■

Vraag om uitleg van mevrouw Marleen Van den Eynde tot mevrouw Joke Schauvliege, Vlaams minister van Leefmilieu, Natuur en Cultuur, over een nieuw project voor oude stortplaatsen - 2119 (2010-2011)

De voorzitter: Mevrouw Van den Eynde heeft het woord.

Mevrouw Marleen Van den Eynde: Minister, een aantal jaren geleden woedde er een hevige discussie over de gezondheidsrisico's over het wonen in de omgeving van een stortplaats. Bovendien was het in veel gevallen onduidelijk waar de stortplaatsen zich in

Vlaanderen bevonden. Dat het er veel waren, daar was iedereen het wel over eens, temeer daar in de jaren 70 en 80 een opvulregel bestond die de ontginner verplichtte om de put na ontginning opnieuw op te vullen. Hierdoor werd er massaal afval gestort in de lege ontginningsputten.

Onlangs stelde ik u nog een vraag over hoeveel oude stortplaatsen er in Vlaanderen ondertussen geïnventariseerd zijn, want niet elke stortplaats in Vlaanderen is gekend. Maar goed, de cijfers waren onthutsend. Volgens het grondeninformatieregister zijn er 2872 locaties onderzocht waarop stortactiviteiten hebben plaatsgehad. 1373 van die locaties werden reeds onderzocht.

In het verleden werd enkel een stortplaats gesaneerd als ze een risico bevatte inzake gezondheid. Er was immers heel wat studiewerk dat aantoonde dat er een causaal verband was tussen het wonen naast een stortplaats en een aantal gezondheidsklachten zoals laag geboortegewicht, ademhalingsproblemen, psychologische problemen en nog vele andere. Dit toont aan dat een stort in Vlaanderen wel een degelijk beleid vraagt.

Na de totstandkoming van nieuwe afvalverwerkingstechnieken werd het afvalbeleid bijgestuurd en werden veel stortplaatsen in Vlaanderen gesloten. De storten werden afgedekt, en aan sommige storten werd al een nieuwe bestemming gegeven.

Nu blijkt dat de OVAM een nieuw inzicht verworven heeft inzake het beleid rond stortplaatsen. Blijkbaar bestaan er nu plannen om oude stortplaatsen opnieuw te openen, met andere woorden bloot te leggen, en het aanwezige afval te recyclen. Het project, Enhanced Landfill Mining, richt zich vooral naar stortplaatsen van de periode 1945-1985, wel een heel ruime periode. Volgens de OVAM zou hier een schat aan materialen liggen die nog gerecycleerd kunnen worden. Het zou blijkbaar vooral gaan om stortplaatsen waar oude metalen aanwezig zijn omdat oude metalen nog goed kunnen worden gerecycleerd.

Minister, welk soort stortplaatsen wil de OVAM opgraven voor recyclage? Zijn het enkel stortplaatsen met metalen of zijn er ook andere projecten gepland? Zijn de plannen van de OVAM om oude stortplaatsen op te graven en de gestorte materialen te recyclen, doorgesproken met wetenschappers, gelet op het feit dat sommige materialen na jarenlang begraven te zijn, misschien niet meer recycleerbaar zijn? Ik heb hier een aantal vraagtekens bij. Werden mogelijke gezondheidsrisico's door het opgraven of het blootleggen van stortplaatsen ingecalculereerd? Werd er al besloten welk pilootproject zal worden opgestart? Werd er een kostenraming gemaakt voor het opgraven van een stortplaats? Is in dit pilootproject voorzien in de begroting of worden hiervoor nog extra middelen vrijgemaakt?

De voorzitter: De heer Sanctorum heeft het woord.

De heer Hermes Sanctorum: Theoretisch is het principe van Enhanced Landfill Mining schitterend. De aanwezige grondstoffen worden zowel op energetisch vlak als op het vlak van grondstoffen gerecupereerd. Alleen is het belangrijk onder welke voorwaarden die grondstoffen zowel energetisch als wat betreft materiaal, worden gevaloriseerd, hoe ze er worden uitgehaald, met aandacht voor de omwonenden en voor eventuele hinder.

Minister, bij mijn weten bestaat er geen milieuwetgevend kader hiervoor. Is dat in de maak? Werkt u daaraan? Ik weet dat er in Houthalen-Helchteren een pilootproject is. Er is ook in een IWT-budget (Agentschap voor Innovatie door Wetenschap en Technologie) voorzien. Dat is allemaal zeer positief. Op een gegeven moment zullen we die pilootfase voorbij zijn en moet dat milieuwetgevend kader aanwezig zijn. Op welke termijn ziet u dat?

De voorzitter: De heer Vandaele heeft het woord.

De heer Wilfried Vandaele: Voorzitter, als ik het goed heb, is in een timing voorzien volgens het actieplan hernieuwbare energie om de subsidieregeling te bekijken. Als hier een energetische dimensie aan vastzit, is het misschien goed om dat allemaal op elkaar af te stemmen.

De heer Bart Martens: Minister, ik denk inderdaad dat er niet alleen een milieuwetgevend kader nodig is, maar dat er ook vanuit energetisch perspectief gekeken moet worden wat het aandeel van organisch-biologische afvalstoffen is bij het afval dat wordt ontgonnen. In functie daarvan worden immers groenestroomcertificaten enzovoort uitgekeerd. Door de Europese regelgeving zijn we ook verplicht om garanties van oorsprong af te leveren uit de energie die gehaald wordt uit organisch-biologische afvalstoffen. Ik denk dat de OVAM zeer goed zal moeten nagaan wat het aandeel is van die organisch-biologische fracties in het ontgonnen afval.

Misschien moet er ook over gewaakt worden dat, hoe raar het ook mag klinken, de afvalbeheershiërarchie ook hier wordt gerespecteerd. Voor bepaalde plastics die voor materiaalrecyclage in aanmerking komen, is het beter om ze als materiaal te recycleren dan om ze, bij wijze van spreken, op te stoken. Men mag ook hier niet aan cherry picking doen door er bijvoorbeeld een aantal metalen uit te halen en de rest allemaal thermisch te valoriseren. Ik ben van mening dat men absoluut zijn best moet doen en alle fracties die recycleerbaar zijn, ook effectief moet recycleren.

De voorzitter: Minister Schauvliege heeft het woord.

Minister Joke Schauvliege: Mevrouw Van den Eynde, u verwijst naar het project rond Enhanced Landfill Mining. Dat project is momenteel nog in de startfase. Bij de ontwikkeling van het beleid wil de OVAM de mogelijkheden en moeilijkheden onderzoeken. Dat heeft uiteraard ook met het wettelijk kader te maken. Nu gebeurt dat op basis van een milieuvergunning. Op basis van het proefproject zal worden nagegaan of er bijstellingen nodig zijn inzake de milieuregelgeving. Het is echter niet zo dat dat nu zo maar kan gebeuren. Men moet daarvoor ook een vergunning hebben.

Het is de bedoeling dat de OVAM aan de hand van dat proefproject zelf ondervindt welk wettelijk kader nodig is en wat de mogelijkheden zijn, zeker bij de eigen ambtshalve saneringen. De opstartfase is een studiefase, waarin wordt gekeken naar de mogelijkheden van inventarisatie en naar het potentieel. Het moet natuurlijk zinvol zijn om het te realiseren. Op dit ogenblik komen alleen de stortplaatsen in aanmerking waarvoor een ambtshalve procedure loopt. Meestal betreft het hier voormalige stortplaatsen met overwegend huishoudelijk afval.

Uiteraard zijn er nauwe contacten met de wetenschappelijke wereld. De OVAM is lid van het Consortium Enhanced Landfill Mining. Dit consortium bestaat onder andere uit verschillende universiteiten – K.U.Leuven, Universiteit Hasselt, Hogeschool-Universiteit Brussel – en VITO. De onderzoekers van dit consortium gaan na welke materialen kunnen worden opgegraven, wat de fysische en chemische toestand van het materiaal is en welke verwerkingsmogelijkheden hiervoor mogelijk zijn. Bij de verwerkingsmogelijkheden gaat het over energetische valorisatie, maar natuurlijk ook over materiaalrecuperatie. Het is de bedoeling dat wat hergebruikt kan worden, ook wordt hergebruikt. Voor bepaalde materialen worden projecten uitgewerkt om nieuwe verwerkingstechnieken op hun haalbaarheid te onderzoeken om ze opnieuw geschikt te maken om opnieuw in de keten in te zetten.

Het consortium zal zich ook buigen over de vraag hoe mogelijke risico's in verband met milieu en gezondheid moeten worden ondervangen. De OVAM onderzoekt welke voorwaarden in een eventuele milieuvergunning opgenomen moeten worden om deze risico's te beperken. In eerste instantie zal dit geval per geval bepaald moeten worden.

Het pilootproject is momenteel in voorbereiding op het vlak van bestekopmaak. Om de aanbesteding van deze overheidsopdracht niet te hypothekeren met mogelijke juridische procedures inzake voorkennis of schending van het gelijkheidsbeginsel, zal de OVAM pas een communicatie voeren vanaf het ogenblik dat het bestek gepubliceerd wordt. Dat lijkt me ook logisch. Verdere communicatie volgt dus zeker.

Dit pilootproject valt binnen de begroting van de ambtshalve bodemsanering en verwijdering van afvalstoffen van de OVAM.

Mijnheer Sanctorum, ik denk dat ik op uw vraag heb geantwoord. Mijnheer Vandaele, het klopt dat men richting groenestroomcertificaten kijkt. Men kijkt echter ook ruimer. Als we het duurzaam materialenbeheer bespreken, hebben we het ook altijd over de mogelijkheid om recyclagecertificaten in te voeren. Dat moet ook in dat licht bekeken worden. We leven echter niet op een eiland. We moeten goed zien wat Europa op dat vlak zal doen. Het heeft weinig zin om een minisysteem uit te dokteren. Dat zijn natuurlijk wel elementen die ervoor zorgen of een project al dan niet winstgevend is. In die zin zal het proefproject van de OVAM ons veel meer duidelijkheid kunnen geven.

De voorzitter: Mevrouw Van den Eynde heeft het woord.

Mevrouw Marleen Van den Eynde: Minister, ik blijf toch nog met een aantal vragen zitten. Gaat het om een nieuw project? Gebeurt dat al in het buitenland? Is het een totaal nieuw project voor Vlaanderen? Of waar hebben we anders de boter gehaald?

Net zoals de heer Sanctorum heb ik vernomen dat het pilootproject zou zijn opgestart op het Remostort in Houthalen-Helchteren. Waarom gebeurt dat net daar? Waarom werd die keuze gemaakt? Hebben die gronden al een nabestemming? Dat zijn toch wel belangrijke vragen. Als men begint met een project, is het belangrijk dat men weet waarom men een bepaald doel kiest. Is er een nabestemming? Waarschijnlijk wel. Zal men een nieuwe oven plaatsen? Ik weet het niet. Misschien kunt u me daarover nog wat duidelijkheid verschaffen.

De voorzitter: De heer Sanctorum heeft het woord.

De heer Hermes Sanctorum: Ik wil daar nog even op doorgaan. Er is me iets niet helemaal duidelijk. Ik weet dat vanuit Machiels het initiatief is genomen in verband met het Remostort. Er is een consortium, waarin de OVAM aanwezig is. Dat is de drijvende kracht achter dat project. Ik weet niet of het pilootproject al echt is opgestart. Er werden al stalen genomen en dergelijke meer. Men is er in elk geval mee bezig. Er zijn inschattingen in welke mate men aan materiaalrecuperatie kan doen.

Blijkbaar is er daarnaast nog een OVAM-procedure, die uiteindelijk zal worden gefinancierd via de bodemsanering, terwijl aan het project in Houthalen-Helchteren een zeer groot IWT-budget is verbonden. Gaat het over hetzelfde? Of gaat het over twee afzonderlijke projecten die parallel lopen?

Minister Joke Schauvliege: Dat zijn twee verschillende projecten. Een privégroep, die geïnteresseerd is in Houthalen-Helchteren, heeft het stort verworven. Dat is het eerste project. Het tweede project is opgestart door de OVAM, vooral om te zorgen voor de ambtshalve sanering. Maar daarbij is het voor de overheid interessant na te gaan of die sanering ook baten kan opleveren. Het gaat dus om twee aparte projecten.

De heer Hermes Sanctorum: Bij beide is de overheid actief: in het ene geval via het IWT, in het andere via de OVAM.

Minister Joke Schauvliege: Dat is niet zo eigenaardig. Het kan dat een privé-investeerder steun van het IWT verkrijgt om onderzoeken te verrichten. Dat gebeurt ook. De OVAM is vooral bezig met de ambtshalve sanering, en wil expertise opbouwen om die op andere vlakken te kunnen toepassen. Natuurlijk kan de oefening van de OVAM nuttig zijn voor toekomstige investeringen van de privésector. Het is dus niet zo onlogisch dat er twee projecten zijn.

Mevrouw Van den Eynde, volgens mijn informatie staat het buitenland echt niet verder dan wij. Ik wil dat wel nog eens nagaan.

De heer Bart Martens: Wat dat laatste betreft, is het zo dat in Duitsland de Herhof-technologie wordt toegepast. Daarbij gaat men biologisch drogen en scheiden van

uitgegraven stortplaatsen. Men scheidt dan metalen en inertien, met de bedoeling om er hoogcalorische brandstoffen uit te halen.

Het project van Machiels is innovatief omdat men plasmatechnologie gebruikt om reststromen te verglazen tot een soort basalt waar geen gevaarlijke stoffen meer kunnen uitlopen. Dat is de reden waarom het project een subsidie van het IWT krijgt. Wat innovatief is, en dus steun verdient, is de unieke combinatie van technieken die men zal toepassen. Zoals de minister het al zei, dat is helemaal iets anders dan de ambtshalve sanering van sites waarvoor geen saneringsaansprakelijken meer zijn. De OVAM is verplicht om tot ambtshalve sanering over te gaan als er een ernstige bedreiging voor het leefmilieu is. Uiteraard is het dan een goede zaak dat men nagaat of daarbij waardevolle reststromen voor recyclage kunnen worden gerecupereerd. Het is dus logisch dat dit gescheiden werelden zijn: het ene is een bestaande stortplaats waar nog geen saneringsplicht op rust, het andere is een historische stortplaats waarvoor geen saneringsaansprakelijken meer zijn.

De heer Hermes Sanctorum: Misschien gaan beide projecten niet identiek over hetzelfde. Het IWT-project heeft betrekking op de plasmatechnologie, maar ook op meer dan dat. Het gaat over het hele concept van Enhanced Landfill Mining. Laat me duidelijk zijn: ik sta achter het principe. De overheid moet dat stimuleren en daarvoor budgetten vrijmaken. Maar ik heb de indruk dat men toch minstens ten dele budgetten toekent voor twee parallelle projecten. Dat lijkt niet verstandig. Het lijkt me beter om alle centen in één groot project te stoppen.

De voorzitter: Het incident is gesloten.

■

Vraag om uitleg van mevrouw Marleen Van den Eynde tot mevrouw Joke Schauvliege, Vlaams minister van Leefmilieu, Natuur en Cultuur, over het afvalbeleid in Vlaanderen en het laattijdig omzetten van de Europese kaderrichtlijn Afvalstoffen - 2142 (2010-2011)

De voorzitter: Mevrouw Van den Eynde heeft het woord.

Mevrouw Marleen Van den Eynde: Voorzitter, collega's, op 19 januari 2010, meer dan een jaar geleden, werd in deze commissie een debat gehouden over de capaciteit voor afvalverwerking in Vlaanderen. Het was een vrij woelig debat. Belangrijk om te onthouden uit deze discussie is dat niet alle actoren dezelfde mening deelden over de noodzaak aan bijkomende afvalcapaciteit in Vlaanderen.

Minister, dat bleek ook uit de rondetafelconferentie die u enkele weken later organiseerde met de betrokkenen. Op 20 april 2010 werd door een collega opnieuw gepolst naar de vooruitgang in dit dossier. Minister, wij parlementsleden waren nogal ongedurig, want het bleef maar wachten op informatie over de rondetafelconferentie en de gevolgen ervan. U bleef zeer karig met informatie, omdat er op die rondetafelconferentie geen vooruitgang was geboekt en u bijgevolg nog steeds geen visie had ontwikkeld voor het afvalbeleid in Vlaanderen. Zo bleef het nog eventjes voortduren.

In ieder geval bleek wel het volgende uit de rondetafelconferentie, minister. De Federatie van Bedrijven voor Milieubeheer (FEBEM) en het Vlaams netwerk van ondernemingen (Voka) stelden dat de afvalverbrandingsmarkt een internationale dimensie bezit, die nog aan belang zal winnen wanneer de grenzen voor brandbare bedrijfsafvalstoffen vanaf 2011 opengaan. In die gewijzigde context zou een beperking of uitbreiding van de verbrandingscapaciteit in Vlaanderen geen of weinig effect hebben op de materiaalrecyclage. Voor de afvalstoffen waarvoor de grenzen open zijn, moet wel het ondernemingsinitiatief worden gerespecteerd. FEBEM en Voka vroegen dat er eerst duidelijkheid wordt gecreëerd voor welke afvalstoffen precies de grenzen gesloten blijven en voor welke ze opengaan. Ze vroegen ook wat

Vlaanderen onder het begrip ‘gemengd stedelijk afval’ verstaat. Hebt u daar intussen een antwoord op, minister?

De andere gesprekspartners, de Vlaamse Vereniging van Steden en Gemeenten (VVSG), Interafval en de Bond Beter Leefmilieu (BBL), waren een andere mening toegedaan. Ze zijn van oordeel dat zelfs binnen de internationale context een uitbreiding van de Vlaamse verbrandingscapaciteit een ernstige druk op het vernieuwde materialenbeleid zal uitoefenen. Dat beleid zal volgens hen kiezen voor materiaalrecyclage boven verbranding, waaruit zij afleiden dat er voldoende afvalverbrandingscapaciteit in Vlaanderen is. Daarom houden de VVSG, Interafval en de BBL sterk vast aan een beperking van de verbrandingscapaciteit.

Veel hangt ook af van de nieuwe Europese kaderrichtlijn Afvalstoffen, die een mogelijkheid biedt om het zelfvoorzieningsprincipe toe te passen voor de categorie gemengd stedelijk afval. Minister, u meende in de richtlijn echter een addertje onder het gras te zien en u wilde het begrip ‘gemengd stedelijk afval’, waarvoor geen definitie bestaat in de kaderrichtlijn, zelf definiëren.

Vandaag, meer dan een jaar na de rondetafelconferentie, is het niet duidelijk welke richting het afvalbeleid in Vlaanderen uitgaat. Is er nu voldoende afvalverbrandingscapaciteit in Vlaanderen? Hoe gaat u om, minister, met de milieuvergunningen voor bijkomende afvalverbrandingscapaciteit in Vlaanderen? Hoe gaan we om met de Europese kaderrichtlijn, die al eind 2010 omgezet moest zijn? Wanneer wordt het Materialendecreet, waar zo veel naar verwezen wordt als leidraad voor het verdere afvalbeleid, besproken in deze commissie? De discussie over welke afvalstromen we in Vlaanderen willen houden en of we zo nodig afval uit het buitenland moeten verwerken, lijkt een onuitgesproken verhaal.

Minister, ik ging ervan uit dat het Materialendecreet nog niet was ingediend in het parlement, maar blijktbaar is dat ondertussen wel gebeurd. Er is gezegd dat het Materialendecreet zelfs vorig jaar na de vakantie al op de ministerraad voorlag. Maar blijktbaar is er dan toch een kink in de kabel gekomen en is het nog steeds niet ter bespreking voorgelegd in deze commissie.

Wat is de stand van zaken in de voortzetting van de rondetafelconferentie? Ondertussen heb ik een uitnodiging ontvangen voor een rondetafelconferentie begin juni. Het was toch geleden van het voorjaar 2010 dat iedereen samen geroepen was om een visie voor het afvalbeleid en in het bijzonder de afvalverwerking te ontwikkelen. Meent u, minister, dat er nu voldoende informatie aanwezig is om een visie te vormen die door alle actoren gedragen kan worden?

Tegen eind 2010 moest de Europese kaderrichtlijn Afval worden omgezet. We zijn dus eigenlijk al te laat. Ik weet dat we niet de enige zijn, minister. Zit deze omzetting volledig vervat in het Materialendecreet? Waarom hebben we dat nog steeds niet in deze commissie besproken?

Meent u, minister, dat Vlaanderen moet openstaan voor de verwerking van afval uit het buitenland of zal Vlaanderen het zelfvoorzieningsprincipe hanteren?

In april 2010 durfde u geen beslissing te nemen over de milieuvergunningaanvragen voor de uitbreiding van afvalverwerkingscapaciteit. Wat is de stand van zaken in het vergunnen van bijkomende afvalverwerkingscapaciteit? Bent u er al uit, minister, of er nog afvalverwerkingscapaciteit in Vlaanderen nodig is? Volgens cijfergegevens van de Openbare Vlaamse Afvalstoffenmaatschappij (OVAM) beschikt Vlaanderen nu wel over voldoende afvalverwerkingscapaciteit.

De voorzitter: Minister Schauvliege heeft het woord.

Minister Joke Schauvliege: Mevrouw Van den Eynde, u haalt enkele dingen door elkaar. U zegt dat er geen visie op afvalbeleid is, maar u verwijst zelf naar duurzaam materialenbeheer. Er is een duidelijke visie, en dat is dat duurzaam materialenbeheer.

U verwijst naar de rondetafel vorig jaar over de capaciteit, waar we inderdaad alle actoren samen hebben gebracht. De rondetafel die op 6 juni zal plaatsvinden, is iets helemaal anders

en past in het Vlaanderen in Actie-plan. Een van de vlaggenschipinitiatieven daarin is duurzaam materialenbeheer. Dat gaat niet over het vastleggen van de verwerkingscapaciteit, maar puur over duurzaam materialenbeheer. We brengen alle stakeholders, alle actoren samen, om ideeën uit te wisselen en van gedachten te wisselen over duurzaam materialenbeheer. Dat heeft absoluut niets te maken met de rondetafel van vorig jaar.

Ik ben het niet met u eens dat de standpunten van de rondetafel niet duidelijk waren. Ze zijn hier trouwens besproken op vraag van mevrouw De Vroe. In uw vraagstelling herhaalt u trouwens wat ik toen gezegd heb. Ik was en ben van mening dat de standpunten duidelijk waren en dat verder overleg geen zin had, omdat de neuzen niet in dezelfde richting stonden. De deelnemers aan de rondetafel waren het daarmee eens.

Dat betekent echter niet – ook dat is iets helemaal anders – dat er geen overleg meer wordt gevoerd over afvalverwerking in het algemeen. Dat zijn twee totaal verschillende dingen. De rondetafel ging specifiek over die capaciteit. U mag niet alles op één hoop gooien. Integendeel zelfs, in het kader van het nieuwe Materialendecreet is uitgebreid overleg gevoerd met alle actoren en is er een brede consensus over het te voeren beleid. Dat blijkt overigens ook uit het advies van de SERV en de Minaraad over het voorontwerp van decreet.

De omzetting van de kaderrichtlijn Afvalstoffen gebeurt door een volledige herziening van de decretale verankering. Op 8 april werd dit al door de Vlaamse Regering besproken. Ze gaf haar tweede principiële goedkeuring aan het voorontwerp van Materialendecreet, en dat is de opvolger van het Afvalstoffendecreet. We wachten nu op het advies van de Raad van State. Dat moet ten laatste op 25 mei worden uitgebracht. Het zal hopelijk zeer binnenkort binnenkomen. Nadien kan de Vlaamse Regering het ontwerp van decreet definitief goedkeuren. Voor een advies van de Raad van State is nu eenmaal een termijn vastgelegd. Een vlotte degelijke afhandeling van dit ontwerp van decreet heeft ook voor ons de hoogste prioriteit.

De Europese kaderrichtlijn is aanleiding geweest om een ambitieus materialenbeleid te ontwikkelen. Verschillende aspecten vroegen om bijkomende afstemming en overleg. Dat is heel grondig gebeurd, maar het ontwerp van decreet is ook meer dan een juridische omzetting van de kaderrichtlijn. We hebben dat echt aangegrepen om het materialenbeheer gestalte te geven. Het is logisch dat het dan ook iets langer duurt.

Simultaan aan het ontwerp van decreet wordt een herziening en vervanging van het uitvoeringsbesluit voor afvalstoffen, VLAREA, voorbereid. Tegen het einde van dit jaar moet dit gerealiseerd zijn.

Vlaanderen opteert ervoor om het zelfvoorzieningsprincipe maximaal toe te passen. Wij plannen een krappe afvalverwerkingscapaciteit om zo het materialenbeleid alle kansen te bieden. Indien er restcapaciteit beschikbaar zou zijn, is er geen principieel bezwaar tegen kennisgevingen voor invoer van buitenlands afval. De procedure inzake milieuvergunningen voor de bijkomende verbrandingscapaciteit loopt. Ik zal op korte termijn een beslissing nemen.

Ik heb in januari aan de OVAM een actualisatie gevraagd van de inventarisatieoefening zoals ze vorig jaar in het kader van de rondetafelconferentie werd opgesteld. Hieruit blijkt dat de besluiten van 2010 ongeveer bevestigd kunnen worden. Maar zoals ik al antwoordde op de vraag van mevrouw De Vroe, gaat deze oefening verder dan de afvalstromen en verwerkingsinstallaties die vervat zijn in het plan 'Milieuverantwoord beheer van huishoudelijke afvalstoffen'.

Samen met de OVAM ben ik van mening dat de cijfers complex zijn. Naargelang de context waarin men de cijfers plaatst, kan men alles bewijzen. Beter dan theoretische berekeningen te maken, moeten we ook naar de feitelijke situatie op het terrein kijken. In 2010 werd volgens de gegevens van de milieuheffingen bijna 382.000 ton brandbaar afval gestort, waarvan ongeveer 70.000 categorie 2-bedrijfsafval en 312.000 ton sorteeresidu's, waarvan 220.000

shredderresidu's. Daarnaast werd 86.000 ton brandbaar afval uitgevoerd naar Nederland en Duitsland en werd 82.000 ton verbrand in Wallonië, exclusief meeverbranding in cementovens. Daarnaast blijft het uitgangspunt natuurlijk dat de overgang naar een duurzaam materialenbeleid prioritair blijft.

Overcapaciteit moet worden vermeden. Tegelijk moeten we vermijden dat afval aan dumpingprijzen wordt uitgevoerd. De kaderrichtlijn biedt de mogelijkheid om de grenzen te sluiten voor gemengd stedelijk afval. We kunnen ons eigen afval verwerken. Dat is juist onze bedoeling. In Nederland iets laten verbranden kost 30, hier iets laten verbranden kost 100. Dat leidt tot de export van afval dat aan dumpingprijzen verbrand wordt. Zo valt de stimulans voor hergebruik of recyclage weg.

De voorzitter: Mevrouw Van den Eynde heeft het woord.

Mevrouw Marleen Van den Eynde: Minister, het ontwerp van Materialendecreet hangt ongetwijfeld samen met het afvalbeleid. Ik ging ervan uit dat uw ontwerp van Materialendecreet een oplossing zou bieden voor de vraag betreffende de afvalverbrandingscapaciteit. De vraag leeft al lang: is er nog bijkomende afvalverbrandingscapaciteit in Vlaanderen of niet? U zegt dat ik over twee verschillende zaken spreek. Ja en nee, minister, ze gaan samen.

Het ontgoochelt me dan ook ten zeerste dat u nog steeds geen stap vooruit hebt gezet. U hebt met de actoren nog steeds niet besproken of er nu bijkomende afvalverbrandingscapaciteit nodig is. Wat gebeurt er met de nieuwe milieuvergunningaanvragen voor afvalverbrandingsovens? Die blijven liggen, toch? Ik begrijp het niet goed, minister.

U hebt cijfers gevraagd aan de OVAM. Voor zover ik heb vernomen, tonen die aan dat er minder capaciteit nodig is dan vorig jaar bleek. Misschien kunt u die cijfers eens overmaken: dan zouden we hierover opnieuw eens een degelijke gedachtewisseling kunnen houden. U zult niet gebruikmaken van de rondetafelconferentie om dat te bespreken met de actoren. Die conferentie zal louter over duurzaam materialenbeheer gaan. Wanneer zult u nu duidelijkheid creëren over uw plannen met betrekking tot bijkomende verbrandingscapaciteit in Vlaanderen? Heel veel bedrijven wachten daarop. Ze willen weten of ze al dan niet nog bijkomende verbrandingscapaciteit in Vlaanderen zullen krijgen. Dat blijft eigenlijk een open vraag. U geeft daar vandaag nog steeds geen antwoord op.

De heer Bart Martens: Ik denk dat ook veel precies van VLAREA zal afhangen. Welke sorteerregels zullen we opleggen? Wat zal het beleid zijn met betrekking tot de heffingen op de te storten recyclageresidu's? U weet dat bijvoorbeeld dat shreddermateriaal een hoogcalorische waarde heeft, dat in principe thermisch kan worden gevaloriseerd. Dat materiaal mocht tot een paar jaar geleden heffingsvrij worden gestort. Het gaat over 220.000 ton. Dat is heel wat. De wervelbedoven van SLECO is eigenlijk ontworpen voor dat hoogcalorisch residu, maar zit nu vol bedrijfsafval van categorie 2. Als het storten van dat materiaal wordt afgebouwd en dat materiaal in die wervelbedoven terecht zou komen, dan zal er natuurlijk een verschuiving zijn. Dan zal dat bedrijfsafval van categorie 2 doorschuiven naar de roosterovens. Natuurlijk krijgen we dan een ander plaatje qua benodigde verwerkingscapaciteit voor stedelijk en gemengd stedelijk afval. Van dit alles hangt dat dus ook af.

Mevrouw Van den Eynde, ik denk trouwens dat we, eerlijk gezegd, met dat decreet op zich nog niet veel meer zullen weten. The devil is in the detail. Veel zal afhangen van VLAREA en het uitvoeringsbesluit. Als ik de minister goed heb gehoord, zal dat gelijktijdig met het decreet in werking treden, begin volgend jaar. Dan zal de basis er zijn om te beslissen of er al dan niet nog een capaciteitstekort is, en zo ja, hoe groot dat tekort is.

Minister, wordt naast dat decreet en VLAREA ook nog in een aanpassing van het sectoraal uitvoeringsplan met betrekking tot het milieuvriendelijk beheer van afvalstoffen voorzien? Als er nieuwe regels op het vlak van verbrandings- en stortverboden en stort- en verbrandingsheffingen in VLAREA worden vastgelegd, dan zal dat immers natuurlijk een

impact hebben op de benodigde verwerkingscapaciteit. Dat moet dus eigenlijk worden doorvertaald in dat uitvoeringsplan.

Minister Joke Schauvliege: U weet dat de Vlaamse Regering heeft beslist over te gaan tot een heffing op dat shredderafval. Die heffing stijgt elk jaar aanzienlijk. De bedoeling is dat er vanaf 2015 geen shredderafval meer zou worden gestort, omdat er inderdaad toepassingen zijn ter zake. Het klopt dus dat er bijkomende verbranding nodig zal zijn.

Mevrouw Van den Eynde, uiteraard heeft het Materialendecreet ook te maken met capaciteit, omdat de definitie van ‘gemengd stedelijk afval’ daarbij van belang is. We hebben die definitie ook zo ruim mogelijk gemaakt. Het decreet laat wat ruimte ter zake. Dat kan heel strikt of heel ruim worden bekeken. Wij zien dat heel ruim. Zo laten we bijvoorbeeld bedrijfsafval dat gelijkaardig is aan huishoudelijk afval, ook onder de noemer van het gemengd stedelijk afval vallen. Zo stimuleren we het hergebruik en niet verbranden ervan. Dat is belangrijk, want voor bedrijfsafval kunnen we onze grenzen niet sluiten. Wat dat betreft, moeten we de vrije markt laten spelen.

Het ene hangt uiteraard samen met het andere, maar de rondetafelconferentie op 6 juli gaat veel ruimer. Die zal ook gaan over innovatie, over toepassingen. In de praktijk heeft dat op zich niets met die verbrandingscapaciteit te maken.

Mijnheer Martens, het klopt dat bij het ontwerp van Materialendecreet en VLAREA het ene voortvloeit uit het andere, en dat er dus aanpassingen zullen moeten gebeuren. Ook het uitvoeringsplan met betrekking tot huishoudelijke afvalstoffen moet worden geactualiseerd, en dat uiteraard op basis van het Materialendecreet en VLAREA. Dat is de bedoeling. Het is ons dus echt menens om daadwerkelijk iets te maken van dat duurzaam materialenbeleid.

Mevrouw Marleen Van den Eynde: Voorzitter, ik heb eigenlijk niet echt een antwoord gekregen op mijn vraag over het beleid met betrekking tot milieuvergunningen voor bijkomende verbrandingscapaciteit. Minister, ligt dat nu stil? Blijven die bedrijven wachten tot u hun een bijkomende of nieuwe milieuvergunning geeft? Ook wonen er heel veel mensen in de omgeving waar mogelijk een verbrandingsoven zou komen. Die wachten natuurlijk vol ongeduld. Ze willen weten of u toestemming zult geven voor de bouw van nog een nieuwe oven. Hoe lang zullen ze nog in ongeduld moeten wachten?

Minister Joke Schauvliege: Ik heb in mijn antwoord gezegd dat we daarover een beslissing zullen moeten nemen. Eerst wachten we echter op het advies van de Raad van State over de definitie van onder meer ‘gemengd stedelijk afval’. Als we daar duidelijkheid over hebben, moeten we op basis daarvan die capaciteit definitief berekenen, en dan al dan niet vergunningen verstrekken. Ik hoop dat op relatief korte termijn te kunnen doen, maar ik hoop dat de Raad van State dat advies tijdig geeft.

De voorzitter: Morgen zou dat advies in principe binnen moeten zijn.

Mevrouw Marleen Van den Eynde: En dan weten we nog voor de zomer of dit noodzakelijk is? Minister, wij zijn daar toch al een hele tijd over bezig. U bevestigt dat die milieuvergunningen inderdaad blijven liggen tot u meer duidelijkheid hebt.

De voorzitter: Het incident is gesloten.

■

Vraag om uitleg van mevrouw Marleen Van den Eynde tot mevrouw Joke Schauvliege, Vlaams minister van Leefmilieu, Natuur en Cultuur, over de veiligheid omtrent het gebruik van gsm's en draadloze internetverbindingen in openbare omgevingen - 2150 (2010-2011)

Vraag om uitleg van de heer Hermes Sanctorum tot mevrouw Joke Schauvliege, Vlaams minister van Leefmilieu, Natuur en Cultuur, over de toepassing van het voorzorgsbeginsel bij gsm-gebruik en draadloos internet - 2168 (2010-2011)

De voorzitter: Mevrouw Van den Eynde heeft het woord.

Mevrouw Marleen Van den Eynde: Voorzitter, minister, geachte leden, momenteel wordt op veel plaatsen in Vlaanderen de mogelijkheid gecreëerd om internet draadloos te ontvangen op openbare plaatsen. Scholen, maar ook stadhuizen of openbare bibliotheken worden steeds meer ingericht met het oog op het ontvangen van draadloos internet.

Experts van de Raad van Europa zouden nu blijkbaar adviseren om zowel gsm's als draadloze internetverbindingen te verwijderen uit de klassen en de scholen. Volgens de specialisten houden de elektromagnetische golven een potentieel gezondheidsrisico in voor de kinderen en jongeren.

In deze commissie is al heel wat discussie gevoerd over de gezondheidseffecten van stralingen van mobiele telefoons, babyfoons en andere draadloze toestellen.

De Raad van Europa, die de Europese beleidsmakers adviseert, meent dat elektromagnetische golven wel degelijk een schadelijk effect kunnen hebben op dieren, planten en mensen, zelfs als ze blootgesteld zijn aan stralingsniveaus die onder de huidige drempels liggen. De Europese experts roepen dan ook op tot onmiddellijke actie. De Europese Raad meent dat informatiecampagnes om de aanwezigheid van stralingen aan te kondigen, noodzakelijk zijn.

Minister, gaat u akkoord met de conclusies vervat in het advies van de Raad van Europa? Bent u van mening dat een nieuwe informatiecampagne over gsm-gebruik en een informatiecampagne om straling aan te kondigen, noodzakelijk is? In hoeverre hebt u al een vergelijking gemaakt met maatregelen die in het buitenland, bijvoorbeeld in Stiermarken, zijn genomen? Meent u dat bijkomende maatregelen in bepaalde gebieden in Vlaanderen noodzakelijk zijn, bijvoorbeeld de inrichting van stralingsvrije zones? Hoe staat u tegenover draadloos internet in openbare gebouwen?

De voorzitter: De heer Sanctorum heeft het woord.

De heer Hermes Sanctorum: Minister, de gsm's blijven u achtervolgen. Soms heb ik, als het over gsm-straling gaat, met u te doen. Tijdens de vorige legislatuur was u een van de trekkers als het ging over de bescherming van Vlaanderen tegen overdadige straling. Zeker met de toenemende draadloze technologie worden we daar steeds meer mee geconfronteerd via allerlei wetenschappelijke rapporten die elkaar soms ook wel tegenspreken. In elk geval is het zo dat we de langetermijneffecten onvoldoende kunnen inschatten en dat we dus het voorzorgsprincipe moeten hanteren.

Spijtig genoeg hebt u als minister een andere weg gevolgd dan toen u parlementslid was. U hebt een beslissing genomen tegen uw eigen resolutie. U was de hoofdindieners van die resolutie, maar dat is nu geschiedenis.

Intussen is een ontwerp tekst verschenen van de Raad van Europa, en een voorstel van resolutie, geschreven door iemand van een respectabele politieke familie. Het is een zeer interessante tekst, waar heel wat meer in staat over draadloze netwerken in schoolgebouwen, het totaalverbod op het gebruik van gsm's in scholen enzovoort. Verder is er ook sprake van de fameuze norm van 0,6 volt per meter. In mijn voorstel van decreet, dat is gebaseerd op de resolutie die u had ingediend, stond dat we zeker voor de kwetsbare groepen, zijnde kinderen, een zo laag mogelijke norm moeten invoeren. Het voorstel was om in scholen,

kinderdagverblijven en een aantal andere verblijven de norm van 0,6 volt per meter te hanteren.

Minister, wat zult u daarmee doen? Zult u op basis van die tekst nieuwe beslissingen nemen of legt u dit gewoon naast u neer?

Zult u samen gaan zitten met een aantal schoolbesturen? Volgens sommigen is het allemaal niet zo erg. Gsm's mogen immers niet gebruikt worden in de klas. Bovendien kunnen niet overal plots die kabels worden gelegd. Dat lijkt me een terechte bezorgdheid, en daarom moet u met die mensen gaan praten.

Wat zult u doen met het advies van 0,6 volt per meter? Zult u een bijkomende verstrenging doorvoeren? Gent is een heel mooi voorbeeld. Daar zijn geen wifitoepassingen toegelaten in het stedelijk onderwijs, noch gsm-antennes. Men wil de kinderen beschermen tegen stralingen.

Ook de hotspots staan steeds meer ter discussie. Professor Stefaan Van Gool heeft een tijdje geleden in de media verklaard dat hij dit geen goede zaak vindt voor de volksgezondheid. Ik heb intussen gelezen dat het niet alleen over stedelijke hotspots gaat, maar dat zelfs op het strand draadloos internet nodig zou zijn. De meeste mensen zullen daar op het strand geen behoefte aan hebben, maar voor sommigen zal het wel praktisch zijn. We geraken eigenlijk gewend aan een bepaald niveau van comfort. Alles wordt vanzelfsprekend. Het wordt ook bijna onmogelijk om nog iets terug te draaien. Als we op het strand draadloos internet toelaten, dan kunnen we dat binnen vijf jaar niet meer afschaffen zonder dat er een tegenbeweging op gang komt. We moeten dan ook nadenken wat we met die draadloze technologie zullen doen en welk kader we daarvoor willen schetsen.

Minister, ik hoop dat u het rapport van de Raad van Europa niet naast u neer zult leggen.

De voorzitter: Mevrouw Eerlingen heeft het woord.

Mevrouw Tine Eerlingen: We hebben in het verleden al een aantal hoorzittingen gehad over de straling van gsm's en internettoepassingen. We hebben daar ook een resolutie over opgesteld. Intussen is de normering aangepast. In die resolutie hebben we gevraagd om meer sensibilisering, vooral met betrekking tot het gebruik van de gsm, de grootste bron van stralingen. Wij vroegen ook meer wetenschappelijk onderzoek naar de effecten van die stralingen. Minister, kunt u toelichten wat daar de stand van zaken is?

De voorzitter: Minister Schauvliege heeft het woord.

Minister Joke Schauvliege: Collega's, ik heb uiteraard kennis genomen van de conclusies van de Raad van Europa. Mijnheer Sanctorum, de conclusies van de Raad van Europa sluiten perfect aan bij de resolutie van 7 januari 2009. De aanbevelingen daarin worden ondertussen opgevolgd en uitgevoerd.

Op het gebied van informatievoorziening met betrekking tot mogelijke gezondheidsrisico's van gsm-gebruik, draadloze netwerken en zendmasten worden heel wat initiatieven genomen. Ik kom daar straks op terug.

Wat betreft het opvolgen van wetenschappelijk onderzoek en het herbekijken van de wetenschappelijke basis voor blootstellingsnormen, zoals voorgesteld door de Internationale Commissie voor de Bescherming tegen Niet-ioniserende Straling (ICNIRP), kan ik u melden dat er momenteel een studie loopt in opdracht van de dienst Milieu en Gezondheid van mijn administratie. Deze studie wil alle internationale reviewrapporten betreffende gezondheidseffecten van radiofrequente elektromagnetische velden inventariseren en interpreteren voor wat betreft de gebruikte methodologie en de resultaten. In de studie zal bovendien specifiek aandacht worden besteed aan overgevoeligheid voor elektromagnetische straling, het al dan niet voorkomen van clusters van ziektegevallen rond zendmasten, evolutie van ziektebeelden die in verband gebracht kunnen worden met radiofrequente elektromagnetische velden, en resultaten van enkele grote, ophefmakende studies en rapporten zoals de Interphone-studie,

de REFLEX-studie en het BioInitiative-rapport. Deze rapporten worden ook vernoemd in het advies van de Raad van Europa. U ziet dus dat wij daar ook al actief mee bezig waren.

De studie wordt uitgevoerd door professor Luc Verschaeve van het Wetenschappelijk Instituut voor Volksgezondheid (WIV), die trouwens al verschillende vooraanstaande wetenschappelijke publicaties heeft in dit vakgebied. Hij is ook betrokken bij de evaluatie die het Internationaal Agentschap voor Onderzoek naar Kanker (IARC) momenteel maakt over het mogelijk kankerverwekkende vermogen van radiofrequente elektromagnetische straling. Mede op basis van deze evaluatie plant de Wereldgezondheidsorganisatie in 2012 een nieuwe evaluatie van de schadelijkheid van radiofrequente velden, waarbij naast kanker ook alle andere mogelijke effecten, zowel thermische als niet-thermische, zullen worden beoordeeld. Op basis van deze documenten zal de internationale richtlijn worden geëvalueerd en indien nodig bijgesteld.

De diensten van mijn administratie volgen deze evoluties van nabij op. Ze zorgen ervoor dat ze aansluiting vinden bij het internationale niveau.

In het advies van de Raad van Europa wordt ook ingegaan op de mogelijke gezondheidseffecten en het beleid met betrekking tot extreem laag frequente velden, bijvoorbeeld rond hoogspanningslijnen en elektrische apparatuur, iets wat in de vraagstelling vaak niet wordt vermeld. Momenteel wordt in opdracht van de dienst Milieu en Gezondheid van het departement Leefmilieu, Natuur en Energie (LNE) een consultatietraject met inhoudelijke experts en maatschappelijke actoren georganiseerd. Dit moet leiden tot een wetenschappelijk onderbouwd en maatschappelijk gedragen rapport met adviezen over hoe daarmee moet worden omgegaan. De betrokken diensten van mijn administratie zullen ook andere punten in het advies van de Raad van Europa grondig bekijken.

Het opzetten van informatiecampagnes over het gebruik van gsm-toestellen is een bevoegdheid van Vlaams minister voor Volksgezondheid Vandeurzen. In 2007 was er de folder 'Uw kind loopt wel/geen risico door te bellen met een gsm', op alle scholen verspreid door de afdeling Toezicht Volksgezondheid (ToVo). De doelgroep bestond uit ouders van jonge kinderen en bevatte concrete tips om blootstelling aan elektromagnetische golven, veroorzaakt door onder andere gsm's, te beperken. Ook de federale overheid heeft een goede en overzichtelijke folder over mobiele telefoon en gezondheid, met tips voor een verstandig gebruik.

Daarnaast organiseert het departement LNE samen met het Vlaams Instituut voor Gezondheidspromotie en Ziektepreventie, het Agentschap Zorg en Gezondheid en de Vlaamse Logo's (lokaal gezondheidsoverleg) in juni van dit jaar provinciale infosessies, specifiek gericht op lokale actoren, bijvoorbeeld de milieuambtenaren. Het doel van deze infosessies is om de lokale besturen te informeren over techniek, gezondheid en wetgeving met betrekking tot vast opgestelde zendantennes en draadloze toepassingen, en om mogelijkheden aan te reiken om te communiceren over de verschillende aspecten. Op deze infosessies wordt een draaiboek voorgesteld over zendantennes en andere draadloze toepassingen. Het bevat informatie over alle aspecten van gsm en zendantennes. Het ondersteunt lokale actoren zoals gemeentebesturen bij de communicatie ten aanzien van de bevolking, maar ook ten aanzien van de inrichtende machten. Mijnheer Sanctorum, uw voorbeeld Gent is een goed voorbeeld. De inrichtende macht kan inderdaad zoiets beslissen.

In dat draaiboek zijn ook fiches opgenomen met wetenschappelijke informatie over techniek, gezondheid en wetgeving. De fiches over mogelijke gezondheidseffecten en het onderzoek werden opgesteld in het kader van de eerder vernoemde studie in opdracht van de dienst Milieu en Gezondheid. Dit draaiboek is voor iedereen raadpleegbaar op www.mmk.be.

Wij moeten deze initiatieven zeker voortzetten. Als ik mij niet vergis, is minister Vandeurzen van plan om de brochure te actualiseren en opnieuw te verspreiden. Maar dat moet ik eens laten nagaan.

Wat betreft de normering voor vast opgestelde zendantennes, werd in de regulerings-impactanalyse ter voorbereiding van de Vlaamse normering een vergelijking gemaakt met andere landen en gewesten. Op de website van de Wereldgezondheidsorganisatie is ook een overzicht te vinden van de heersende regelgeving. Daarnaast is de Dienst Milieu en Gezondheid van mijn administratie door opvolging van het EMF-project (Electromagnetic Fields) van de Wereldgezondheidsorganisatie ook op de hoogte van recente veranderingen en nationale initiatieven in de verschillende landen.

Specifieke adviezen en informatiecampagnes met betrekking tot gsm-gebruik of draadloze netwerken in scholen worden opgevolgd door de afdeling Toezicht Volksgezondheid van het Agentschap Zorg en Gezondheid.

Het is vooral belangrijk dat het lopende beleid wat betreft wetenschappelijk onderzoek en informatie wordt voortgezet, alsook het uitvoeren van metingen voor de controle op het respecteren van de normeringen en het onderhouden van informatiecampagnes.

Wat betreft het inrichten van stralingsvrije zones, wil ik opmerken dat dat vanuit technisch oogpunt niet zo evident is. Als iemand bijvoorbeeld zijn gsm laat aanstaan, maar hem op 'stil' zet, is het moeilijk om daar iets aan te doen. Hetzelfde geldt voor signalen van radio en tv, hulpdiensten en dergelijke meer. Je kunt wel met heel dure constructies bepaalde individuele ruimtes daarvoor afschermen. Gezien de huidige wetenschappelijke adviezen van internationale organisaties zoals de Wereldgezondheidsorganisatie en verschillende gezondheidsraden betreffende mogelijke gezondheidseffecten, is het niet aangewezen om hier en nu te beslissen dat in alle scholen dergelijke ruimtes moeten worden ingericht. Wij verkiezen dat over te laten aan de beslissing van de inrichtende macht, zoals in het al aangehaalde voorbeeld in Gent. Je kunt dat vergelijken met andere initiatieven die in scholen worden genomen.

Draadloos internet in openbare gebouwen, zoals scholen, maakt dikwijls gebruik van wifi. Zowel de zender als de wifi-apparatuur veroorzaakt een lagere blootstelling in vergelijking met het toestel zelf. Net als bij gsm-antennes geldt dat de blootstelling sterk afneemt met de afstand tot het zogenaamde 'access point'.

Met betrekking tot wifi-netwerken in steden wordt gesteld dat op basis van zuivere wetenschappelijke basis een verbod op deze netwerken niet nodig is. Uit metingen blijkt immers dat de achtergrondverhoging na inwerkingstelling van een wifi-antenne verwaarloosbaar klein is. Het gaat om enkele honderdsten van een volt per meter. Bovendien is het niet uitgesloten dat het bijkomende gebruik van de ene draadloze applicatie het gebruik van de andere laat afnemen, zodat de totale stralingsbalans niet toeneemt. Als je bijvoorbeeld een wifi-toepassing gebruikt op je gsm-toestel, moet die veel minder hard stralen dan als je die toepassing niet hebt en je het internet op je toestel opvraagt via je gsm-abonnement.

Wie de blootstelling toch wil verminderen, kan dat door bijvoorbeeld de draadloze netwerkverbinding op de eigen laptop uit te schakelen. Als dat niet gebeurt, zoekt de laptop constant verbinding met het netwerk.

Een algemeen advies voor het niet-gebruik in scholen of andere openbare gebouwen vinden wij hier en nu niet aangewezen. Dat neemt niet weg dat we moeten blijven wijzen op mogelijke gevaren.

Mijnheer Sanctorum, u zei daarnet dat wij geen rekening houden met de kwetsbare groepen. Dat klopt niet. In onze regelgeving zijn de kwetsbare groepen wel degelijk meegenomen. Wat dat betreft, klopt uw inleiding helemaal niet.

De voorzitter: Mevrouw Van den Eynde heeft het woord.

Mevrouw Marleen Van den Eynde: Minister, ik begrijp dat u intussen een informatiecampagne hebt opgezet en dat ook minister Vandeurzen dat doet. Dat is belangrijk.

Iedereen zat daarop te wachten. Het is goed dat u in uw antwoord een aantal angsten die momenteel leven, wegneemt.

Voor de rest stel ik vast dat u wacht op de studie die u momenteel door uw diensten laat uitschrijven en dat u die studie zeer ernstig zult nemen in uw verdere beleid rond die stralingen. Hebt u er enig zicht op wanneer die studie klaar zal zijn?

De voorzitter: De heer Sanctorum heeft het woord.

De heer Hermes Sanctorum: Minister, ik wil even ingaan tegen wat u zegt over die recente strenge regelgeving. Er zijn heel wat voorbeelden in het buitenland waar men veel strenger is. Dat is vooral het geval in de landen waar de discussie nu ook aan de gang is. Ook in Vlaanderen heeft die discussie gewoed, maar u hebt toen gekozen voor een regelgeving die veel minder ver ging dan oorspronkelijk uw bedoeling was.

Minister, u moet ophouden met te zeggen dat u aandacht hebt voor de gevoelige bevolkingsgroepen. Dat is flauwekul. De enige maatregel die u hebt genomen, is die 3 volt per meter per antenne in verblijfsgebieden. Dat is uw aandacht voor de gevoelige bevolkingsgroepen. Stel dat voor aan de experts die hier aanwezig waren bij de hoorzitting tijdens de vorige legislatuur, en die zullen allemaal zeggen dat dat helemaal geen aandacht is voor de gevoelige bevolkingsgroepen. U schudt van neen, maar het is ja, en ik denk dat u dat goed beseft.

U zegt dat er een studie loopt en dat u de Europese richtlijnen opvolgt. Ik leid daaruit af dat er geen groot politiek draagvlak is om de normen te verstrengen, maar dat het wel mogelijk is. De resultaten van de studie en de Europese richtlijnen bevinden zich op de weg die de Raad van Europa wil volgen. Dit houdt een mogelijke verstrenging van de normen in Vlaanderen in. Zo heb ik het in elk geval toch begrepen.

De voorzitter: Minister Schauvliege heeft het woord.

Minister Joke Schauvliege: Ik wil nog eens herhalen dat we een heel strenge regeling hebben. Dit geldt zeker indien we een vergelijking met andere landen maken. We zijn zeker en vast koploper. De heer Sanctorum probeert dit steeds te minimaliseren. We hebben echter onze verantwoordelijkheid opgenomen. We hebben op dit vlak de juiste beslissing genomen.

Wat de timing met betrekking tot de hoogspanningsmasten betreft, heb ik vernomen dat de studie die in samenwerking met de Universiteit Antwerpen, de Universiteit Gent en het Belgisch Instituut voor postdiensten en telecommunicatie (BIPT) is verricht in het najaar zal worden afgerond. Wat de rest van de studies betreft, weet ik niet wat de specifieke timing is. Ik moet dat eens navragen.

De heer Sanctorum heeft mijn antwoord goed begrepen. We volgen alles goed op. Als nieuwe internationale richtlijnen in een andere richting zouden gaan, zullen we hier uiteraard rekening mee houden. Tot nu toe zijn die richtlijnen er niet. Het gaat om een advies van de Raad van Europa. Op basis van dit advies wordt nu onderzoek verricht. Indien er duidelijke internationale richtlijnen zouden komen, zullen we ons hier uiteraard aan aanpassen. Dat spreekt voor zich.

De voorzitter: Het incident is gesloten.

■

Vraag om uitleg van de heer Karlos Callens tot mevrouw Joke Schauvliege, Vlaams minister van Leefmilieu, Natuur en Cultuur, over de procesfactorenstudie en de normen voor nitraatresidu - 2184 (2010-2011)

De voorzitter: De heer Callens heeft het woord.

De heer Karlos Callens: Voorzitter, ruim twee jaar geleden is in opdracht van de Mestbank een procesfactorenstudie van start gegaan om aan te tonen dat de gehanteerde normen van nitraatresidu nog niet streng genoeg zijn. De gegevens uit de procesfactorenstudie die ons hebben bereikt, lijken aan te tonen dat het met de momenteel voorziene financiële ondersteuning nog niet mogelijk is uit te komen bij nitraatresiduwaarden die nog lager dan 90 kilogram nitraat per hectare liggen.

De cijfers die volgens de studie naar voren zullen worden geschoven, zullen schommelen tussen 29 en 90 kilogram nitraat per hectare. Vooral de lichtere gronden, waarop in Vlaanderen nogal wat groenten worden geteeld, komen hier slecht uit. De mogelijke residuwaarden bij de teelt van groenten zonder afvoer van de oogstresten zouden tussen 30 en 37 kilogram nitraat per hectare liggen. Voor niet-zandgronden wordt 37 tot 46 kilogram nitraat per hectare voorgesteld.

Die beslissing zou het einde van de groenteteelt in Vlaanderen betekenen. Dit alles bevestigt in elk geval de indruk dat de Mestbank tijdens de besprekingen van en de overlegmomenten over het Mestactieplan 4 (MAP) een dubbele agenda heeft gehanteerd.

Indien de resultaten van de metingen niet slecht zijn, vraag ik me af of het nodig is hele streken op te zadelen met normen die strenger zijn dan nodig.

Minister, hebt u in detail kennis genomen van de resultaten van deze studie? Ik ga ervan uit dat dit het geval is. Wat zijn uw bevindingen? Hebt u gecontroleerd of deze resultaten aan een peer review zijn onderworpen? (*Opmerkingen*)

Dat betekent dat wordt nagegaan of de resultaten correct zijn genoteerd en gecontroleerd.

Enkele weken is met betrekking tot de uitvoeringsbesluiten een voorstel geformuleerd. Zullen de uitvoeringsbesluiten ten gevolge van deze resultaten worden veranderd? Wie heeft de opdracht gegeven de procesfactorenstudie uit te voeren? Gaat het om de Mestbank, om de minister of om nog iemand anders? Hoeveel heeft de studie gekost? Wie heeft de studie uiteindelijk bekostigd?

Mijn laatste vraag is een vervolg op mijn eerste vraag. Wat zijn de gevolgen van de studie? Hebt u, nu u kennis van de studie hebt genomen, beslist uw uitvoeringsbesluiten aan te passen? Zo ja, in welke mate zal dit gebeuren? (*Opmerkingen*)

De voorzitter: Mevrouw Rombouts heeft het woord.

Mevrouw Tinne Rombouts: Voorzitter, aangezien de studie is uitgevoerd, wil ik me bij deze vraag om uitleg aansluiten. Ik ben bezorgd om de wijze waarop met studies wordt omgegaan en hoe beleidsmaatregelen tot stand komen. Dit is een verantwoordelijkheid van iedereen. Het lijkt me niet dadelijk het moment om inhoudelijk op wetenschappelijke studies in te gaan. Daar valt in elk geval veel over te zeggen.

Over deze wetenschappelijke studie vallen veel randbemerkingen te maken. Het is in dat licht dan ook belangrijk bepaalde studies te interpreteren. Ik heb de algemene indruk dat in deze studie op regelmatige basis rekening is gehouden met heel wat veiligheidsmarges. Dit is een element van de interpretatie. Met betrekking tot het nitraatrisico en de metingen van niet-nitraatresidu zijn er veiligheidsmarges en zou het eindresultaat lager kunnen zijn.

Een ander element is dat in de studie geen enkele weging of meting is gebeurd naar haalbaarheid of consequenties voor de landbouwsector. Dit is niet het goede moment om deze discussie inhoudelijk te voeren, maar dit wilde ik toch aanhalen. Minister, Europa zegt dat als er wetenschappelijke onderzoeken zijn, die moeten worden benut om na te gaan hoe er eventueel kan worden verfijnd of bijgestuurd. Bij de implementatie van het decreet en de omzetting van het actieplan naar het decreet hebben we het daar over gehad. Ik heb er niet uit begrepen dat een studie die wordt gemaakt, klakkeloos moet worden overgenomen of een reden moet zijn voor een implementatie op deze of een andere manier. Europa heeft zich daar

niet over uitgesproken, maar heeft wel gevraagd te onderzoeken hoe de kennis kan worden benut.

We hebben vandaag een nieuw actieprogramma opgemaakt, waarin beleidskeuzes worden gemaakt die we goed voor ogen moeten houden. Ik denk dan aan het sensibiliserende element van de nitraatresidumetingen, als enige in heel Europa. Dat is een belangrijke beleidsmatige keuze. Als het sensibiliserende instrument totaal onhaalbaar wordt voor de mensen die ermee moeten werken, dan hebben we een beleidsmatig probleem en wordt het instrument waardeloos. Vandaar mijn vraag: op welke wijze vraagt Europa daarmee rekening te houden? Ik wil benadrukken dat er rekening wordt gehouden met de haalbaarheid van het sensibiliserende instrument in het actieprogramma.

De heer Bart Martens: Minister, is deze studie al gecommuniceerd aan de Europese Commissie? Volgens het actieplan moest ze worden voorgelegd voor 30 juni. In onderhandeling met de Europese Commissie moet worden vastgelegd wat de nieuwe nitraatresiduwaarden worden die op het einde van dit seizoen moeten worden gehanteerd. De tijd dringt dus. Met het oog op sensibilisering moeten we die studie snel vertalen in nieuwe nitraatresidunormen. De hoeveelheid nitraatstikstof die op het einde van het groeiseizoen in de bodem mag achterblijven, zal hoe dan ook verminderen, wat zal nopen tot een nog voorzichtiger bemesting.

Gelet op de droogte, die maakt dat er veel minder nutriënten uit de bodem worden opgenomen, moeten we de landbouwers waarschuwen om de bemestingnormen niet als bemestingadviezen te interpreteren, want dat zouden veel landbouwers op het einde van het groeiseizoen met een overschot aan nitraatstikstof in de bodem achterblijven, met alle gevolgen van dien, zoals de maatregelenpakketten in onze menukaart die in werking treden. De landbouwers hebben er belang bij om de nitraatresiduwaarden waar ze op het einde van het seizoen op zullen worden afgerekend, snel te kennen.

De voorzitter: Minister Schauvliege heeft het woord.

Minister Joke Schauvliege: Mijnheer Callens, u verwees naar het verleden, maar misschien herinnert u zich nog dat u zelf die studie hebt aangevraagd. In de vorige legislatuur hebt u een voorstel van decreet ingediend, waarin die studie was aangevraagd.

De studie is begin mei opgeleverd door de onderzoekers aan de Vlaamse Landmaatschappij en ik heb er zelf kennis van genomen. De studie is uitgevoerd door een consortium van de K.U.Leuven en de Bodemkundige Dienst van België waarbij ook het Duitse onderzoekscentrum Jülich betrokken was als onderaannemer. De studie maakt gebruik van nitraatresidumetingen en nitraatconcentraties in oppervlakte- en grondwater voor de periode 2000-2008. De resultaten ervan moeten worden vertaald naar het beleid. Wat er met de studie gebeurt, wat dat op het terrein betekent en hoe we die omzetten, is nog niet bepaald.

Wie heeft de opdracht gegeven? Uzelf dus, mijnheer Callens. De opdracht is gegeven naar aanleiding van de vorige onderhandelingen met de Europese Commissie. De vorige keer is de minister gestart, en daar is een mestactieplan uit gekomen, het MAP 3. Toen werd reeds de discussie gevoerd over welke nitraatresidurempelwaarden in de bodem moesten worden vastgelegd om geen overschrijdingen meer te hebben van de toegelaten maximum nitraatconcentratie van 50 milligram nitraat per liter. De wetenschappelijke basis voor de onderhandelingen over de nitraatresidurempelwaarden was toen de N-(eco)²-studie, die werd afgerond in 2002. In die studie werden nitraatresidurempelwaarden afgeleid die rekening houden met de transformatieprocessen die nitraat ondergaat en met de verdunning die optreedt bij het transport van nitraat naar oppervlaktewater.

De mate van transformatie en verdunning wordt uitgedrukt in de zogenaamde procesfactor. Vlaanderen pleitte er in 2006 bij de Europese Commissie voor om deze nitraatresidurempelwaarden beleidsmatig niet te moeten gebruiken omdat de voorstellen in die studie geen rekening hielden met de transformatieprocessen en de verdunning door grondwater. De

Europese Commissie kon hier begrip voor opbrengen, maar stelde dat dit moest worden onderzocht.

Het uitvoeren van die studie werd bepaald door het voorstel van decreet van 22 december 2006, dat u mee indiende. Artikel 14 paragraaf 2 van het Mestdecreet stelt dat de Vlaamse Regering de nitraatresiduwaarde en de nitraatresidurichtwaarde vaststelt op grond van de evaluatie van de resultaten van de nitraatresidumetingen en de aanvullingen van bestaand en verder wetenschappelijk onderzoek, onder meer met betrekking tot de procesfactor voor grondwater. U weet nu dus waar die studie vandaan komt. De bevoegde administratie, de Vlaamse Landmaatschappij (VLM), heeft de studie aanbesteed en begeleid. De studie heeft 399.800,28 euro gekost. De Vlaamse overheid heeft de VLM middelen ter beschikking gesteld om de studie te financieren.

Wat zijn de gevolgen van die studie? Dit sluit aan bij de vraag van mevrouw Rombouts. In het actieprogramma in het kader van de Nitraatrichtlijn is opgenomen dat deze studie moet worden overgemaakt aan het Directoraat-generaal Leefmilieu van de Europese Commissie zodra ze beschikbaar is. Dat is gebeurd op 13 mei 2011.

Het actieprogramma stelt verder dat Vlaanderen ten laatste tegen 30 juni 2011 een voorstel tot aanpassing van de nitraatresidurempelwaarden zal voorleggen aan het Directoraat-generaal Milieu van de Europese Commissie. Er zijn dus twee zaken: de studie op zich moest worden overgemaakt en wat er dan mee wordt gedaan, moet nog worden bepaald. Daarbij stelt het actieprogramma duidelijk dat gedifferentieerde nitraatresidurempelwaarden, al dan niet gebieds- of teeltgericht, vanaf 2011 tijdens het actieprogramma geleidelijk kunnen dalen, afhankelijk van de verkregen resultaten. Ik denk dat het daarbij van belang is in de eerste plaats na te gaan wat de effecten zijn van de huidige verstrengde bemestingsnormen op het nitraatresidu in de bodem en de kwaliteit van het oppervlakte- en grondwater.

Zijn er op basis van deze resultaten aanwijzingen voor een bijsturing? De studie werd intussen voorgelegd aan de Technische Werkgroep Nutriënten op 12 mei 2011, waar de onderzoekers de studie hebben toegelicht en op vragen hebben geantwoord. Uit de discussie bleek duidelijk dat omzichtigheid geboden is bij de vertaling van de studie in beleid. Iedereen, ook de Europese Commissie, gaat ermee akkoord dat er stap voor stap wordt gewerkt.

Er is consensus dat we moeten inzetten – en dat was een vraag van dit parlement – op ondersteuning en begeleiding van de landbouwers. Het hele systeem is immers opgezet als een begeleidingssysteem. De geloofwaardigheid ervan bij de sector is essentieel om op het terrein tot een correct gebruik te komen en resultaten te kunnen oogsten. Het systeem is erop gericht om met de voorziene begeleidende maatregelen bedrijven met hoge nitraatresiduwaarden te sturen naar een daling van de gemeten nitraatresidu's. Indien alle hoge overschrijdingen teruggedrongen kunnen worden, zullen de metingen van de nitraatresidu's globaal beter evolueren. Het blijft een uitdaging om ervoor te zorgen dat de doelstellingen voor de waterkwaliteit gehaald worden, terwijl de residunormen voor de landbouwsector toch haalbaar blijven. Er wordt in die technische werkgroep verder gewerkt aan de vertaling naar het beleid.

De voorzitter: De heer Callens heeft het woord.

De heer Karlos Callens: Minister, ik dank u voor uw antwoord. Uit mijn vraagstelling hebt u kunnen afleiden dat ik de onderzoekers ervan verdenk nogal streng te zijn geweest wat de procesfactoren betreft. Ik wil erop aandringen die zaak wat dieper te onderzoeken. Daarnet voerden we een discussie over de gsm's en stralingen. Voorzitter, ik herinner me dat daarover in het verleden al heel wat resultaten uit grote onderzoeken van universiteiten werden aangehaald.

Minister, ik vind die begeleiding waar u het over hebt zeer interessant. Volgens mij is de enige oplossing voor dat probleem, dat we investeren in machines die gericht mest toevoeren

aan de producten. Voorzitter, u weet dat dit bestaat. Dat is natuurlijk zeer duur. Als we verder willen gaan op die weg en door Europa worden aangezet om dat te doen, zullen Europa en de Vlaamse Gemeenschap over de brug moeten komen met geld. Zo kunnen we al de oude mestmachines laten verdwijnen en nieuwe machines kopen, die gericht meststoffen toedienen aan de groenten. Volgens mij is dat de enige oplossing.

De voorzitter: Het incident is gesloten.

■

Vraag om uitleg van de heer Wilfried Vandaele tot mevrouw Joke Schauvliege, Vlaams minister van Leefmilieu, Natuur en Cultuur, over de kwaliteit van de Vlaamse bossen - 2196 (2010-2011)

De voorzitter: De heer Vandaele heeft het woord.

De heer Wilfried Vandaele: Voorzitter, minister, een belangrijke randvoorwaarde om te komen tot een verminderde globale milieudruk in natuurgebieden is de daling van de overschrijding van kritische lasten voor verzurende stoffen. Volgens het ontwerp van MINA 4 viel de oppervlakte natuur, namelijk bos, heide en soortenrijk grasland, met overschrijding van de kritische lasten voor verzuring in 2006 terug op 45 procent terwijl dat in 1990 nog 93 procent was. Tegen 2015 streeft men ernaar dit percentage verder terug te brengen tot 20 procent.

Ik verwijs graag naar een reportage die op 16 mei 2011 werd uitgezonden op TV Limburg, waarbij verslag werd uitgebracht van een monitoringcampagne in de Limburgse bossen door mensen van het Agentschap voor Natuur en Bos (ANB). De periodieke inventarisatie van de bossen in welbepaalde proefvlakken laat toe om de evolutie van de omgevingskwaliteit te schetsen. Op basis van de recente veldgegevens besloot het ANB dat de kwaliteit van de Limburgse bossen alvast in positieve zin evolueert. Dat is dus goed nieuws voor de oerrunderen van de heer Ceyssens, die daar straks in zullen rond schrijden.

Minister, welke parameters worden opgemeten bij de periodieke monitoring van de boskwaliteit? Welke instellingen zijn hierbij betrokken? Kunt u bevestigen dat de milieukwaliteit van onze bosccosystemen in positieve zin evolueert? Welke parameters blijven aandacht vragen? Zijn de conclusies voor de Limburgse bossen ook van toepassing op bossen in de rest van Vlaanderen of zijn er regionale verschillen? Liggen er naast de reductie van verzurende emissies, ook nog andere factoren aan de basis van een verbeterde boskwaliteit? De monitoring gebeurt periodiek, maar de bosvitaliteit wordt jaarlijks in kaart gebracht. Vertaalt de verbeterde omgevingskwaliteit zich momenteel al in een hogere bosvitaliteit? Merkt men op het terrein bijvoorbeeld dat de weerstand voor plantenziektes is toegenomen? Is er al een gunstige invloed op de biodiversiteit waarneembaar?

De voorzitter: Minister Schauvliege heeft het woord.

Minister Joke Schauvliege: Mijnheer Vandaele, u verwijst naar een reportage van TV Limburg, die gaat over de tweede regionale bosinventarisatie van het Vlaamse Gewest. U moet weten dat het een steekproefsgewijze inventaris is die met een tussenperiode van tien jaar wordt uitgevoerd. De tweede bosinventaris is gestart in mei. Vooraleer de tweede bosinventaris van start ging, zijn een aantal aanpassingen doorgevoerd. Zo is er onder meer voor gekozen om de meetlast te spreiden over tien jaar, waarbij elk jaar een tiende van de proefvlakken wordt opgemeten. Men heeft het dus technisch veranderd. In totaal worden ongeveer 3000 proefvlakken gemeten, gespreid over heel Vlaanderen volgens een raster van 1 kilometer op 0,5 kilometer.

Momenteel zijn nog te weinig proefvlakken opgemeten om een betrouwbare uitspraak te kunnen doen over de milieukwaliteit van onze bosccosystemen. Dat zal ten vroegste kunnen als ongeveer de helft van de proefvlakken is opgemeten. Bij het uitwerken van de tweede

regionale bosinventaris zijn vijf prioritaire vragen vooropgesteld die we willen beantwoorden met deze bosinventaris: de toestand en evolutie van de karakteristieken van de Vlaamse bossen, namelijk van de boomsoortensamenstelling, van de bestandsopbouw, van indicatoren voor biodiversiteit en van het duurzaam bosbeheer- en gebruik, en de toestand van het bos onder invloed van milieuveranderingen. Deze dingen willen we meten.

De jaarlijkse monitoring van de bosvitaliteit gebeurt door het Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek (INBO). Deze monitoring past in het kader van het ICP Forest Programme (International Co-operative Programme on Assessment and Monitoring of Air Pollution Effects on Forests) onder de UN-conventie van Long-Range Transboundary Air Pollution (CLRTAP). Men geeft de effecten van luchtverontreiniging op de bossen weer. Belangrijkste parameters in de beoordeling van de bosvitaliteit zijn de bladbezetting en -verkleuring. Daar kan heel veel uit worden afgeleid. Deze beoordeling wordt gemaakt in 72 vaste proefvlakken in Vlaanderen, die voornamelijk uit grove den en zomereik bestaan. Daarnaast onderzoekt het INBO het effect van luchtverontreiniging en klimaatverandering op de bosgezondheid in detail in vijf bosgebieden, namelijk in Wijnendale, Gontrode, Hoeilaart, Brasschaat en Ravels. In die bossen meet het INBO continu de atmosferische depositie, onder andere stikstof- en zwavelverbindingen, de integrale waterhuishouding, de evolutie van de samenstelling van het bodemwater, de minerale voedingstoestand, de meteorologische variabelen, de samenstelling van de kruidvegetatie en de groei van de aanwezige boomsoorten.

De atmosferische depositie van stikstof- en zwavelverbindingen is in Vlaanderen gedaald sinds het aanvangsjaar van de metingen in 1992. Vooral de depositie van zwavel is spectaculair gedaald, wat zich uit in lagere sulfaatconcentraties in de bodem en lagere zwavelconcentraties in bladeren en naalden. Wat betreft stikstof is er vooral een daling in de depositie van ammoniakstikstof. Deze daling resulteerde in een lagere nitraatconcentratie in het bodemwater. De stikstofconcentraties in naalden en bladeren varieerde niet, wat opmerkelijk is, en veroorzaken nog altijd een onevenwichtige balans met nutriënten zoals magnesium en fosfor. U ziet dat er een verschil is tussen wat in de grond gebeurt en in de bladeren zelf. Wat betreft de overschrijding van de kritische last voor nutriëntstikstof moet worden vastgesteld dat de huidige atmosferische stikstofdeposities nog te hoog zijn om biodiversiteitsherstel in de bossen op gang te brengen. Er kan geconcludeerd worden dat verdere dalingen vereist zijn om de milieukwaliteit verder te verbeteren.

De conclusies voor de Limburgse bossen hebben voornamelijk betrekking op de bosgroei. De conditie van grove den en zomereik in Vlaanderen is stabiel: de toestand is niet verslechterd, maar er heeft zich ook geen beduidende verbetering voorgedaan. Het merendeel van de proefvlakken in verband met de bosgroei ligt in de provincie Limburg.

De boskwaliteit, die wordt gemeten aan de hand van bladbezetting en -verkleuring, is niet substantieel verbeterd. Dat kan te maken hebben met het feit dat een biologisch herstel jaren later kan optreden, nadat het chemisch herstel werd ingezet. Voortzetting van de monitoring is vereist om de impact van andere milieudrukken, zoals stikstof en klimaatwijziging, op de bosconditie na te gaan.

De condities van de grove den en zomereik zijn de laatste jaren niet afgenomen, maar zijn ook niet spectaculair verbeterd. Er zijn geen aanwijzingen dat de weerstand voor plantenziektes is toegenomen. Een gunstige invloed op de biodiversiteit blijft voorlopig uit omdat deposities van stikstof en ook atmosferische ammoniakconcentraties nog te hoog zijn.

Mijnheer Vandaele, ik denk dat het bijzonder leerzaam is om dat op te volgen. We gaan het in de toekomst ook iets slimmer aanpakken. We moeten ook steeds verder onderzoek uitvoeren. We moeten blijven inzetten op het verbeteren van de algemene milieukwaliteit in Vlaanderen. Onze bossen kunnen er maar beter van worden.

De voorzitter: De heer Vandaele heeft het woord.

De heer Wilfried Vandaele: Minister, ik dank u voor uw antwoord. Mijn besluit is vooral dat de toestand niet verslechtert, maar ook dat er geen reden is tot gejuich. Blijkbaar moeten we zelfs de informatie van TV Limburg met een korreltje zout nemen.

De voorzitter: Het incident is gesloten.

■

Vraag om uitleg van mevrouw Marleen Van den Eynde tot mevrouw Joke Schauvliege, Vlaams minister van Leefmilieu, Natuur en Cultuur, over het onvoldoende uitvoeren van controles op de aanvaardingsplicht van frituurvet en de gevolgen daarvan - 2205 (2010-2011)

De voorzitter: Mevrouw Van den Eynde heeft het woord.

Mevrouw Marleen Van den Eynde: Minister, we weten ondertussen allemaal dat er voor verschillende recycleerbare afvalstromen een milieubeleidsovereenkomst (MBO) bestaat met een aanvaardingsplicht voor de producenten. Zo bestaat ook voor de inzameling van frituurvet een aanvaardingsplicht. De massale inzameling van frituurvet kan ertoe bijdragen dat frituurvet kan worden gerecycleerd tot biodiesel.

Nu blijkt dat Valorfrit, de organisatie die instaat voor de inzameling van frituurvet, ondanks allerhande bewustmakingscampagnes, de opgelegde objectieven niet haalt. Er zouden, net zoals we ook bij de inzameling voor andere MBO's wel eens waarnemen, te veel freeriders actief zijn. Volgens mijn informatiebron zou er een systeem bestaan, waarbij de ophalers de opgehaalde vetten kunnen registreren. Blijkbaar wordt dat niet altijd toegepast, waardoor bepaalde vetten niet op de juiste manier worden ingezameld of niet worden geregistreerd. Bovendien zijn er signalen vanuit de sector dat zowel de Openbare Vlaamse Afvalstoffenmaatschappij (OVAM), als haar Waalse en Brusselse tegenhanger deze afvalstroom niet als prioritair beschouwen. Ze zouden bovendien de controle op de freeriders niet toepassen.

Minister, kunt u bevestigen dat Valorfrit inderdaad zijn objectief niet behaalt? Wat is volgens u de reden hiervan? Klopt het dat er op het terrein nog heel wat freeriders actief zijn? Wordt er volgens u door de OVAM voldoende controle op uitgevoerd? Zo ja, op welke manier? Wat zijn dan de resultaten van de gevoerde controles?

De voorzitter: Minister Schauvliege heeft het woord.

Minister Joke Schauvliege: Mevrouw Van den Eynde, ik moet u toch tegenspreken. Ik heb de cijfers bij me. Ik zal ze u ook geven. In totaal is er in 2009 in België 25.598 ton gebruikte frituurvetten en -oliën (GFVO) ingezameld, 2472 ton meer dan in 2008. Hiervan was 8327 ton afkomstig van huishoudens en afgerond 17.000 ton van professionele gebruikers. Valorfrit zit daarmee op koers om de vooropgestelde doelstellingen, die tegen 2012 moeten worden gehaald, te bereiken. De doelstelling voor 2012 inzake inzameling is voor Valorfrit vastgelegd op een stijging met 30 procent ten opzichte van de hoeveelheid die in 2007 werd ingezameld. Deze doelstelling geldt voor België, met een minimum van 20 procent per gewest. In Vlaanderen werd 18.209 ton ingezameld, ten opzichte van de doelstelling van 18.210 ton in 2012. Uit de gegevens van Valorfrit over 2010 blijkt dat er ten opzichte van 2009 een stijging is van 7 procent. Deze cijfers zijn nog niet definitief gecontroleerd door de OVAM. Het gaat wel om de voorlopige cijfers van Valorfrit. De cijfers van 2008 en 2009 zijn wel definitief gevaloriseerd.

Valorfrit dekt ongeveer 95 procent van de producenten en invoerders. De overige 5 procent zijn vooral kleine spelers op de markt. Wat betreft de inzameling blijft het aantal consumenten dat zijn GFVO naar containerparken brengt, stijgen. Een deel van de vetten en oliën vindt nog steeds niet de weg naar het juiste inzamelkanaal. De OVAM vermoedt dat deze stromen verloren gaan in het restafval, de riolering of de tuinen. Daarom is het belangrijk dat Valorfrit blijft communiceren om de consumenten te sensibiliseren.

In samenwerking met Valorfrit focust de OVAM zijn controleactiviteiten voornamelijk op de naleving van de milieuwetgeving bij de ophalers en de nieuwe spelers op de markt. De acties resulteerden in een inregelstelling van deze operatoren en een goede samenwerking met Valorfrit.

Mevrouw Van den Eynde, ik heb hier en nu geen indicaties dat het helemaal fout loopt. Men zit op schema om de doelstelling te halen. De grootste uitdaging ligt volgens mij nog altijd bij de sensibilisering. U kent de spots en de campagnes op tv, de folders die verspreid worden. Daar wordt sterk op ingezet. Het probleem is daar groter dan bij het controleren van freeriders. Op dat vlak zijn er al acties gebeurd. De resultaten op het terrein blijken positief te zijn.

De voorzitter: Mevrouw Van den Eynde heeft het woord.

Mevrouw Marleen Van den Eynde: Minister, ik dank u voor uw antwoord. Uit de cijfers die u me geeft, blijkt inderdaad dat er geen problemen zijn bij Valorfrit. Ik haal mijn gegevens ook alleen maar uit wat ik verneem vanuit de sector. Ik zal uw gegevens overmaken aan de sector. Indien er iets niet in orde blijkt te zijn, zal ik u daarover schriftelijk ondervragen.

De voorzitter: Het incident is gesloten.

■